

Ксендзук В.В., д.н.д.у., доцент
Кусік Н.Б., студентка групи МЕМ-5
Державний університет «Житомирська політехніка»,
м. Житомир

УКРАЇНА В МІЖНАРОДНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ: ДИНАМІКА, ГЕОГРАФІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ МІГРАЦІЇ

Масштабна міграція стала одним з серйозних наслідків воєнного вторгнення росії на територію України. Фактично третина українців, порівняно зі станом до повномасштабної війни, стала внутрішніми або зовнішніми переселенцями, намагаючись врятувати свої життя від воєнних дій.

Згідно з прогнозами Ради Європейського Союзу, міграція внаслідок конфлікту може призвести до скорочення чисельності населення України на 24-33%. Цей показник залежить від тривалості бойових дій та нестабільності інфраструктури [4].

Зараз можна виділити кілька основних видів міграції, які спостерігаються в Україні:

- міграція за кордон, обсяги якої перевищують усі показники, зафіксовані протягом періоду незалежності України з 1991 року;

- внутрішні переміщення населення всередині країни. За даними Міжнародної організації з міграції, близько 8 мільйонів осіб були змушені переселитися всередині України;

- незаконне вивезення українських громадян до росії. За даними Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй (ООН) у справах біженців, до вересня 2022 року до РФ було переміщено 2,9 мільйонів осіб та 9400 українських дітей [1].

За даними ООН станом на 9 травня 2023 року внаслідок війни за кордоном залишалось 8,2 мільйона українських громадян. З них, приблизно 3 мільйони осіб перебувають у росії та білорусі, включаючи тих, хто був примусово вивезений до першої з цих країн [5]. Особливістю хвилі українських біженців є значна кількість неповнолітніх серед них. За розрахунками ООН та економістів, їх частка становить від 28% до 44% [2]. Це створює додатковий тиск на бюджети

держав, оскільки потрібно здійснювати додаткові витрати на освіту українських дітей та їх адаптацію.

Станом на 1 травня 2023 року Державна прикордонна служба зафіксувала 18,52 млн виїздів з України та 15,84 млн в'їздів. Різниця становить 2 млн 686 тис. осіб. Лише за квітень 2023 року від'ємне міграційне сальдо зросло на 31 тис. перетинів. Утім, таке зростання незначне порівняно зі справді масовим виїздом у грудні 2022 – березні 2023 року. Лише за ці 4 місяці від'ємне сальдо зросло на понад 1,8 млн осіб. Причиною такого відтоку населення можуть бути блекаути й масовані російські обстріли в листопаді 2022 – січні 2023 рр.

Станом на 1 травня 2023 року українці найактивніше перетинали кордон із Польщею – майже 20 млн виїздів та в'їздів. Це більше, ніж кількість перетинів кордону з усіма іншими країнами, з якими межує Україна. Саме у Польщі та сусідній із нею Німеччині, за даними МЗС, перебуває найбільше українців.

Таблиця 1.

Кількість перетинів кордону з 24.02.2022 до 01.05.2023 за даними ДПС

Ділянка кордону	Всього перетинів	На в'їзд в Україну	На виїзд з України	Міграційне сальдо
Угорщина	4 405 629	2 142 325	2 263 304	-120 979
Словаччина	2 283 454	1 044 561	1 238 893	-194 332
Румунія	4 469 787	2 105 445	2 364 342	-258 897
Польща	19 936 060	9 042 429	10 893 631	-1 851 202
Молдова	3 259 835	1 494 669	1 765 166	-270 497
Росія	5 868	5 569	299	5 270
Білорусь	4 038	3 972	66	3 906

Джерело: Державна прикордонна служба України (ДПС) [3]

Варто зауважити, що українська статистика з об'єктивних причин не враховує людей, які опинилися в тимчасовій окупації та були примусово переміщені на територію росії чи білорусі, а вже звідти діставалися до інших держав для отримання прихистку – ДПС ніяк не могла зафіксувати їх виїзд. За офіційною статистикою невелика кількість перетинів кордону з росією та білоруссю все ж є. До речі, це єдині країни, на кордоні з якими в'їздів в Україну більше, ніж виїздів. Також дані ДПС не враховують нелегальні перетини кордону, зокрема чоловіками віком 18-60 років.

Отже, Україна у світлі міжнародних міграційних процесів виявляє різноманітну динаміку, що обумовлена різними факторами, такими, як: економічні умови, соціокультурні тенденції та безпекова ситуація в країні. Більшість мігрантів з України обирають своїм основним напрямком сусідні країни та країни Європейського Союзу. Варто зазначити, що більшість осіб, які виїжджають з України це люди, що мігрують у вимушених обставинах через втрату житла чи відсутність відчуття власної безпеки через російсько-українську війну, а також трудові мігранти, які вирушають за кордон для пошуку роботи та поліпшення економічного становища.

Список використаних джерел

1. Бодняк О. Викрадачі душ. Як і чому Росія краде українських дітей. Zaxid. net. 26 жовтня 2022. URL: https://zaxid.net/rosiya_vikradaye_ukrayinskih_ditey_masshtabi_naslidki_n1551501.
2. Вінокуров Я. Українські мігранти підіймають економіку Європи.Що буде з Україною без них? Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.Ua>.
3. Державна прикордонна служба України. URL: <https://dpsu.gov.ua/>
4. Потапенко В., Головка А., Валецький О. та ін. Вплив міграції на соціально-економічну ситуацію в Україні: аналіт. Доп.Київ:НІСД, 2023. 33 с. URL: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.01>.
5. Ситуація з біженцями в Україні. Портал оперативних даних. 2023. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>.